

Vývoj obyvatelstva v krajích v roce 2024

Nejlidnatějším krajem Česka je nepřetržitě od roku 2010 Středočeský kraj. Na konci roku 2024 v něm mělo bydliště 1,466 milionu osob. Na druhém místě šlo o hlavní město Prahu s 1,398 milionu obyvatel. Více než milion obyvatel měly také kraje Jihomoravský (1,229 milionu) a Moravskoslezský (1,183 milionu). Na druhém konci žebříčku se tradičně nachází Karlovarský kraj, kde na konci roku 2024 počet obyvatel dosahoval 293 tisíc. Ve všech krajích během roku 2024 vzrostl průměrný věk obyvatel. Z pohledu tohoto ukazatele zůstal nejmladším krajem Česka kraj Středočeský (41,8 let), v závěsu za ním pak hlavní město Praha (41,9 let). Průměrný věk obyvatel jiných krajů byl minimálně o rok vyšší. Krajem s nejvyšším průměrným věkem obyvatel (44,2 let) byl kraj Zlínský.

Během roku 2024 zaznamenaly růst počtu obyvatel pouze čtyři ze čtrnácti krajů České republiky.

Největší přírůstky obyvatel (v absolutním vyjádření i v relaci k počtu obyvatel) vykázaly dva nejlidnatější kraje – hlavní město Praha (o 13,1 tisíce; 9,5 na tisíc obyvatel) a Středočeský kraj (o 10,3 tisíce; 7,0 ‰). Krom toho byl nárůst počtu obyvatel zaznamenán v Jihomoravském kraji (2,6 tisíce; 2,1 ‰) a v kraji Plzeňském (1,3 tisíce; 2,1 ‰). Zbylých deset krajů v roce 2024 populačně ztrácelo. Absolutně největší byl úbytek v populaci Moravskoslezského kraje (–6,6 tisíce; –5,6 ‰), v relativním vyjádření na tisíc obyvatel však v kraji Karlovarském (–6,4 ‰; absolutně –1,9 tisíce).

Pouze v Praze se na populačním růstu podílela i tzv. přirozená měna, když zde jako v jediném kraji byl počet živě narozených dětí vyšší než počet zemřelých obyvatel (o 293). Ostatní kraje s populačním přírůstkem získaly nové obyvatele výhradně zásluhou stěhování – Středočeský kraj jak mezikrajskou, tak zahraniční migrací, Jihomoravský a Plzeňský kraj pouze zahraničním stěhováním. Největší byl přirozený úbytek populace (převaha zemřelých nad živě narozenými dětmi) v Moravskoslezském kraji (o 5,0 tisíce), resp. v kraji Karlovarském (5,4 z tisíce obyvatel).

V meziročním srovnání se ve všech krajích narodilo méně dětí. Nejvýrazněji se snížil počet živě narozených (o 15 %) v Karlovarském kraji, relativně nejméně (o 3 %) v kraji Ústeckém, při republikovém poklesu o 8 %. Děti narozené mimo manželství měly, stejně jako v předešlých letech, nejnížší zastoupení v Praze (38,0 %), naopak výrazně nejvyšší v kraji Ústeckém (62,9 %) a Karlovarském (61,6 %). **Úbytek narozených byl ve všech krajích spjat s meziročním poklesem plodnosti,** na celorepublikové úrovni z 1,45 na 1,37 dítěte na jednu ženu. Nejvyšší byla v roce 2024 úroveň plodnosti v Kraji Vysočina (1,49 dítěte na jednu ženu); kraj vede tento žebříček nepřetržitě od roku 2020. Druhá nejvyšší (1,45) plodnost se ukázala v Olomouckém kraji a jen mírně nižší (1,44) v krajích Pardubický, Zlínský a Jihočeský. Na druhém konci žebříčku s jednoznačně nejnížší plodností byl kraj Karlovarský (1,15 dítěte na jednu ženu) a s odstupem Praha (1,26). Ve všech ostatních krajích byla v roce 2024 plodnost v rozmezí 1,30 až 1,40 dítěte na jednu ženu. Průměrný věk žen při narození dítěte zůstal pouze ve dvou krajích pod hladinou 30 let věku. Jednalo se o Ústecký a Karlovarský kraj, kde by ženy při zachování měr plodnosti z roku 2024 měly dítě v průměru ve věku 29,2 let. Ve většině krajů tento ukazatel nabýval hodnoty mezi 30,0 a 30,9 roku věku. Mimo daný interval se nacházela také nejvyšší hodnota patřící Praze. Mateřství zde ženy zažívají v průměru ve věku 31,9 let (při republikovém průměru 30,5 let).

Ve všech krajích se dále zvýšila naděje dožití při narození a střední délka života pro období let 2023–2024 byla dosud nejvyšší zaznamenaná. Celkově nejhorší úmrtnostní poměry byly (opět) v Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji (u mužů v pořadí od nejhoršího ULK, MSK, KVK a u žen v pořadí ULK, KVK, MSK), kde naděje dožití mužů ještě nepřekročila 76 let věku a naděje dožití žen 82 let věku. Nejpriznivější úmrtnostní poměry panovaly v Praze, kde naděje dožití mužů dosáhla 78,8 let a žen 84,4 let. Na dalším místě se umístily v případě mužů kraje Královéhradecký a Vysočina, v případě žen Jihomoravský a Pardubický. Rozdíl mezi krajem s nejdelší a nejkratší střední délkou života představoval 3,8 roku u mužů a 3,5 roku u žen. Pořadí tří nejčastějších skupin příčin smrti v krajích v roce 2024, měřené standardizovanými měrami, odpovídalo rozložení na celostátní úrovni (1. nemoci oběhové soustavy, 2. novotvary, 3. nemoci dýchací soustavy). Výjimkou byl Zlínský kraj, kde se na třetím místě umístily nemoci endokrinní soustavy,

zatímco úmrtnost na nemoci dýchací soustavy se řadila až na čtvrté místo. Pořadí dalších skupin příčin smrti bylo na úrovni krajů různorodější.

Ve všech krajích bylo v roce 2024 zaznamenáno méně sňatků, než tomu bylo o rok dříve. Nejvýrazněji, o 13 %, jejich počet poklesl v Olomouckém kraji, naopak relativně nejméně, o 3 %, v Plzeňském kraji a v Praze. Intenzitu sňatečnosti nelze na úrovni krajů hodnotit pomocí tabulek sňatečnosti, neboť bilance obyvatel podle rodinného stavu se zpracovává pouze v úhrnu za republiku (na krajské úrovni tedy nejsou dostupná data o počtech osob mimo manželství, které mohou do sňatku vstupovat). Redukované ukazatele vyjadřující počet sňatků k celkovému počtu obyvatel (úhrn těchto měr pro věky 16–49 let) vypovídají, že v roce 2024 byla nejvyšší sňatečnost žen v kraji Zlínském a Vysočina (0,67 sňatků na tisíc obyvatel ve věku 16–49 let) a nejvyšší sňatečnost mužů v kraji Jihočeském a Královéhradeckém (0,56 sňatků na tisíc obyvatel ve věku 16–49 let). Nejnižší sňatečnost připadla na ženy z Prahy (0,57) a na muže v Karlovarském kraji (0,50). **Sňatky obyvatel Prahy charakterizoval výrazně nadprůměrný podíl cizinců mezi snoubenci.** Zatímco v České republice bylo sňatků, kdy alespoň jeden ze snoubenců měl cizí státní občanství, 15 % z celku, v Praze to bylo 30 %. Naopak nejnižší, 9%, byl jejich podíl v Olomouckém kraji.

Úroveň rozvodovosti se na úrovni krajů v roce 2024 pohybovala v rozmezí od 35,9 % pro Kraj Vysočina po 48,0 % pro Středočeský kraj. **V průměru nejdéle trvala rozvedená manželství ve Zlínském kraji**, a to 14,7 roku, zatímco nejkratší dobu, 11,8 let, v Karlovarském kraji.

Pouze ve dvou krajích – v Karlovarském a Moravskoslezském – se v roce 2024 v důsledku stěhování počet obyvatel snížil, když vystěhovalých z kraje bylo více než těch, které se do kraje přistěhovaly.

Nejhorší byla bilance stěhování v kraji Moravskoslezském (absolutně –1,6 tisíce, v přepočtu na tisíc obyvatel –1,3 ‰). V ostatních krajích byla bilance stěhování kladná. Celkové saldo migrace na úrovni krajů zahrnuje jak saldo zahraniční, tak mezikrajské migrace. Zahraničním stěhováním ve všech krajích počet obyvatel v průběhu roku 2024 vzrostl, zatímco bilance mezikrajského stěhování byla kladná pouze ve Středočeském kraji, a to výrazně, a pak mírně v kraji Jihočeském.

